

Motion till riksdagen 2023/24:2331

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	545 123	40 000
1:2 Insatser för skogsbruket	594 373	1 400 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	191 847	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	124 496	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	67 778	40 000
1:8 Statens jordbruksverk	744 465	20 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	15 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	9 640 894	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	159 000	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	2 800 000	1 022 000
1:13 Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	1 913 900	±0
1:14 Livsmedelsverket	388 770	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	166 160	±0
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	46 913	±0
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 553 187	±0
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 108 862	±0
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	29 830	±0
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	135 915	±0
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	2 240 063	85 000
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	738 664	±0
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:26 Slakterikontroll	179 837	±0
1:27 Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	58 000	±0
1:28 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	164 000	±0
1:29 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	196 000	±0
Summa	23 973 181	2 607 000

Vi avvisar generella besparingar i statsförvaltningen

Regeringen genomför en generell besparing i statsförvaltningen på 1 procent, utöver den årliga besparing som redan finns. Det gör man helt utan plan och utan hänsyn till myndigheternas särskilda behov och förutsättningar. Att statsförvaltningen är effektiv är en förutsättning för medborgarnas förtroende. Men den generella effektivisering som regeringen nu försöker sig på kommer att få konsekvenser för kärnverksamheten. Sämre förutsättningar för de statsanställda att utföra sitt uppdrag innebär i sin tur att servicen till medborgarna kommer att bli lidande. Vänsterpartiet avvisar denna generella besparing. Vi har valt att göra det samlat genom ett nytt anslag under utgiftsområde 2.

Anslag 1:1 Skogsstyrelsen

Miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig och utvecklingen är negativ. För att stärka tillsynen ges ökade anslag för att i ökad utsträckning även kunna bedriva fysisk (ej digital) tillsyn vid avverkningsanmälningar. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:2 Insatser för skogsbruket

Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa

områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall bilda naturvårdsavtal och biotop-skyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav men med hög andel höga naturvärden. Därutöver är behovet stort för hantering av ersättningar till de fjällnära skogarna samt ersättning med anledning av artskydd i enlighet med miljöbalken och artskyddsförordningen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 1 300 miljoner kronor 2024.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruket, även kallat kalhyggesbruket, som har stor påverkan för bl.a. den biologiska mångfalden. Ett kalhyggesfritt skogsbruk bedrivs utan kalhyggen, och skogen har alltid ett trädskikt. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet. För att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren då omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 50 miljoner kronor 2024.

År 2019 avvecklades den utökade nyckelbiotopsinventeringen. Vänsterpartiet föreslår att den nationella nyckelbiotopsinventeringen återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 50 miljoner kronor 2024.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 400 miljoner kronor 2024 jämfört med regeringens förslag.

Anslag 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Med vårt förslag införs statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp samt ersättningar för andra viltskador. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:8 Statens jordbruksverk

Ökad satsning på 3R-center för att minska djurförsöken. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 20 miljoner kronor 2024.

Anslag 1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027

Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar då kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. Vänsterpartiet vill därför främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 200 miljoner kronor 2024.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. Vi vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödningen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna utgå för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare rörande hantering av växtnäringsämnen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 70 miljoner kronor 2024.

Vänsterpartiet vill stärka stödet för vallodling. Åtgärden stärker de ekonomiska förutsättningarna för jordbrukare med betande djur och stärker kolinlagringen i jordbruket. Miljöstödet stärker därmed klimatet och den biologiska mångfalden. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 150 miljoner kronor 2024.

Vänsterpartiet vill genom åtgärder främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 75 miljoner kronor 2024.

Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket p.g.a. alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden och inte minst pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, har minskat kraftigt. Jordbruksverket tog fram förslag på miljöstöd för reformperioden 2023–2027 där förslag om blommande slättbygder ingick. Ett miljöstöd föreslogs för de jordbruk som vill få ekonomiskt stöd för att en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Varken gödsling eller växtskyddsmedel tillåts på arealen. Jordbruksverkets förslag har inte införts, endast stöd för kantzoner är möjligt. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för införande av stöd för blommande

slättbygder. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 67 miljoner kronor 2024.

Många djur transporteras en gång i sina liv och det är till slakt. Därför är satsningar på fler slakterier en del av svaret för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det däremot ofta tufft. Trycket att hålla ner priser p.g.a. import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala och mobila slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 35 miljoner kronor 2024.

Klimatförändringen leder till förändrad nederbörd. Risken för skyfall ökar, samtidigt som längre perioder av torra blir vanligare. Detta kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering, såsom diken, dränering, invallningar, bevattningssystem och även i förhållande till grundvatten och naturliga vattendrag. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda efter tidigare rådande klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad gällande livsmedel. Stödet ska även omfatta s.k. agrivoltaiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2024.

Biopremier bör införas för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som generellt är dyrare än fossila i nuläget, och för att de inte ska missgynnas ekonomiskt av en sådan omställning. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 25 miljoner kronor 2024.

Vänsterpartiet vill öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik för att anlägga och sköta våtmarker. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 300 miljoner kronor 2024.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 022 miljoner kronor för 2024 jämfört med regeringens förslag.

Anslag 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Det finns i dag en stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så pass stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att tillgången på vård inte funnits. Det är också en fråga om att ha en jämlik tillgång på veterinärer i hela landet, så är inte fallet nu. Bedömningen är att antalet studieplatser på veterinärutbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 85 miljoner kronor 2024.

Andrea Andersson Tay (V)

Ida Gabrielsson (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Tony Haddou (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Kajsa Fredholm (V)